

Warszawa, dnia 20 maja 2005 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

RPO-504704-IV/2005/GR

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

**Pani
Dr Alicja Adamczak
Prezes
Urzędu Patentowego RP
Warszawa**

I. W dniu 13 maja 2005 r. do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga jednego z rzeczników patentowych na uchwałę Krajowej Rady Rzeczników Patentowych z dnia 1 marca 2005 r. (nr 139/III/2004) w sprawie wykonywania zawodu rzecznika patentowego (dalej powoływana jako „uchwała”). Skarżący podniósł między innymi, że uchwała jest niezgodna z Konstytucją RP i ustawą z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.), albowiem ogranicza jego prawa jako twórcy przedmiotów własności przemysłowej.

II. W uchwale Krajowa Rada Rzeczników Patentowych, powołując się na art. 43 ust. 1 pkt 5 i art. 51 pkt 13 ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. Nr 49, poz. 509 ze zm., dalej: ustawa o rzecznikach patentowych) uznała za sprzeczne z art. 4 i 5 ustawy o

rzecznikach patentowych następujące czynności rzeczników patentowych realizowane w ramach ich działalności zawodowej we własnym imieniu i / lub na własną rzecz:

- zgłaszanie do ochrony przedmiotów własności przemysłowej,
- uzyskiwanie praw odnoszących się do przedmiotów własności przemysłowej,
- nabywanie i zbywanie praw własności przemysłowej.

Równocześnie Rada zastrzegła, że powyższa ocena co do sprzeczności z przepisami ustawy o rzecznikach patentowych nie dotyczy czynności odnoszących się do znaków towarowych i innych oznaczeń działalności własnej polegającej na świadczeniu pomocy w sprawach własności przemysłowej na rzecz osób trzecich względnie wskazujących rzecznika patentowego jako przedsiębiorcę, jak również nabywania i zbywania praw własności przemysłowej na rzecz osób trzecich.

W uchwale podniesiono także, że zawód rzecznika patentowego polega na świadczeniu pomocy w sprawach własności przemysłowej na rzecz osób trzecich (art. 4 ust. 1 ustawy o rzecznikach patentowych). Kancelaria patentowa może być utworzona i prowadzona wyłącznie w celu wykonywania zawodu rzecznika patentowego (art. 5 ust. 1 ustawy o rzecznikach patentowych). Zawód rzecznika patentowego jest zawodem zaufania publicznego (art. 1 ust. 2 ustawy o rzecznikach patentowych). Realizacja działań uznanych przez Krajową Radę Rzeczników Patentowych za sprzeczne z ustawą o rzecznikach patentowych podważa zaufanie do zawodu rzecznika patentowego jako „zawodu zaufania publicznego”.

III. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich zakazy przewidziane w uchwale budzą wątpliwości, co do zgodności z prawem.

Stosownie do art. 64 ust. 1 Konstytucji RP każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia. Przepis ten gwarantuje obywatelom wolność nabywania mienia, jego zachowania i dysponowania nim (por. np. uzasadnienie wyroku Trybunału

Konstytucyjnego z dnia 31 stycznia 2001 r., P 4/99 oraz uzasadnienie wyroku z dnia 30 października 2001 r., K 33/00).

Niezależnie od przyjęcia, czy prawa podmiotowe własności przemysłowej zaliczyć do „własności” w rozumieniu art. 64 Konstytucji RP, czy też do „innych praw majątkowych”, nie budzi wątpliwości, że prawa te objęte są ochroną konstytucyjną.

Ochrona ta nie jest oczywiście absolutna i prawa te mogą podlegać ograniczeniu. Rzecz jednak w tym, że ograniczenia te mogą wynikać tylko z ustawy (przesłanka formalna), muszą być dokonane w celu ochrony ściśle określonych w Konstytucji RP wartości (przesłanka materialna), a ponadto z zachowaniem zasady proporcjonalności (art. 31 ust. 3 w zw. z art. 64 ust. 3 Konstytucji RP).

Tymczasem uchwała zakazuje rzecznikom patentowym (działającym we własnym imieniu lub na własną rzecz) zgłaszania do ochrony przedmiotów własności przemysłowej, uzyskiwania praw odnoszących się do tych przedmiotów oraz nabywania i zbywania praw własności przemysłowej.

Wysoco niejasne jest przy tym zastrzeżenie, że przedmiotowe zakazy dotyczą czynności realizowanych w ramach działalności zawodowej rzeczników patentowych. Działalność ta polega na świadczeniu pomocy prawnej w sprawach własności przemysłowej osobom fizycznym, osobom prawnym oraz jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej (art. 4 ust. 1 ustawy o rzecznikach patentowych). Czynności wskazane w uchwale nie pozostają zatem w jakimkolwiek związku z działalnością zawodową rzeczników patentowych, a dotyczą czynności prawnych dokonywanych przez osoby fizyczne we własnym imieniu lub na własną rzecz. Inaczej rzecz ujmując, czynności te nigdy nie będą realizowane w ramach działalności zawodowej rzeczników patentowych, albowiem nie polegają one na świadczeniu pomocy prawnej w sprawach własności przemysłowej.

Jasne jest przy tym, że przedmiotowe zastrzeżenie nie może być rozumiane w ten sposób, że uchwała wprowadza zakaz rozszerzenia zakresu działalności kancelarii patentowej. Zakres ten jest

ściśle określony w art. 5 ust. 1 ustawy o rzecznikach patentowych, zgodnie z którym to przepisem, kancelaria patentowa może być utworzona i prowadzona wyłącznie w celu wykonywania zawodu rzecznika patentowego. Powtarzanie go zatem w uchwale byłoby nie tylko legislacyjnie niepoprawne, ale i nieracjonalne.

Powyższe rodzi uzasadnione - w ocenie Rzecznika - obawy, podniesione zresztą w skardze nadmienionej na wstępie niniejszego wystąpienia, że uchwała w istocie zabrania osobom wykonującym zawód rzecznika patentowego uzyskiwania praw własności przemysłowej oraz obrotu tym prawami (poza wskazanym wyżej wyjątkiem dotyczącym oznaczeń działalności zawodowej).

Jeżeli tak należy rozumieć uchwałę, to pozostaje ona - w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich - w oczywistej sprzeczności ze wskazanymi wyżej wzorcami konstytucyjnymi. Wystarczy wspomnieć, że zakazy takie mogłoby wynikać tylko i wyłącznie z ustawy. Tymczasem ustawa o rzecznikach patentowych zakazów takich nie wprowadza. Zabrania ona natomiast np. łączenia wykonywania zawodu rzecznika patentowego z zatrudnieniem w Urzędzie Patentowym RP lub sądzie administracyjnym (art. 3 ust. 4 tejże ustawy).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147), zwracam się z uprzejmą Prośbą do Pani Prezes o przedstawienie stanowiska w sprawie, a w przypadku podzielenia wątpliwości co do legalności uchwały, o jej zaskarżenie w trybie art. 56 ust. 1 ustawy o rzecznikach patentowych.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich
/-/ *Stanisław Trociuk*
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich